

Abiks arenguhüppe taotlusvoorust taotlejale

Taotlusvormi selgituseks

Käesolevast voorust saab vabaühendus tuge küsida nii **oma organisatsiooni arenguhüppeks** (kas tegevuskava või äriplaani elluviimiseks) kui **oma sihtrühma kuuluvate teiste vabaühenduste arendamiseks**.

Esimese puhul tulebki fookuses hoida ühingu ennast – tõendada organisatsiooni vajalikkust, kirja panna ühingu kõik arenguvajadused, välja valida neist üks või mitu, millega selle projekti raames tegeleda ning esitada tegevusplaani ühingu enda arenguhüppe elluviimiseks.

Oluline on aru saada loogikast:

1. kirjeldada kõigepealt kogu organisatsiooni ja selle arenguvajadusi
2. alles siis keskenduda arenguvajadustest tulenevalt ühele või mitmele neist, mis aitavad ühte või mitut organisatsiooni eesmärki ellu viia.

Tõenäoliselt ei ole KÜSKi rahastus ja see projekt ainus tugi teie ühingu, mis teid tõhusamaks muudab teie kõikide eesmärkide saavutamisel. Küll aga loodetavasti aitab kaasa, et mõneni neist efektiivsemalt jõuda.

Kui taotleja arendab laiemat ringi vabaühendusi, siis tuleb tal:

1. tõendada kõigepealt omaenda organisatsiooni vajalikkust (sh eesmärgid, nende saavutamise mõõtmise, teave taotleja ja tema mõju kohta)
2. arenguvajaduste plokis aga keskenduda oma sihtrühma arenguvajadustele ning esitada tegevusplaani nende arenguhüpete elluviimiseks.

Nii oma organisatsiooni arenguhüppeks valmistudes kui oma sihtrühma kuuluvate teiste vabaühenduste arendamiseks tuleb taotlusvoorus osalemiseks esitada **AH21 taotlusvorm** ning **AH21 eelarvevorm**.

Kui ühing soovib teha arenguhüpet omatulu teenimises, mingi toote/teenuse pakkumisega alustamiseks või edasi arendamiseks, siis:

1. tuleb alustada ikka laiemalt – kirja panna terve ühingu kohta kõik see, mis eelpool kirjeldatud – organisatsiooni vajalikkus, kõik arenguvajadused
2. edasi konkreetne võimekus, mille arendamiseks tuge saame pakkuda (tõenäoliselt omatulu teenimise võimekuse või kvaliteetse teenuse osutamise võimekusega seonduvalt)
3. tegevusplaani äriplaaniga alustamiseks/muudatuste katsetamiseks. Projekti tegevusplaani ei võrdu reeglina äriplaani tegevusplaaniga, vaid toetab sellest mingite osade elluviimist.

Kui soovite teha arenguhüpet omatulu teenimises, tuleb esitada lisaks **AH21 taotlusvormile** ning **AH21 eelarvevormile** ka **äriplaani** ning vähemalt kolme aasta **finantsprognosisid**.

Äriplaani peab koosnema vähemalt järgmistest osadest: info teenuse/toote vajalikkuse, sihtrühma kirjelduse, teenuse osutamise viiside, konkurentsi osutajate ehk pakkujate ja turunduse kohta, samuti organisatsiooni valmisoleku kohta äriplaani elluviimise käivitamiseks ja teenuse osutamise finantsprognosisid vähemalt järgmiseks kolmeks aastaks. Äriplaani peab olema taotlusele lisatud.

KÜSKi kodulehelt leiate juhise äriplaani koostamiseks. Juhend on valminud koostöös Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskusega ning vastab arenguhüppe taotlusvooru tingimustele. Kui teil on juba eelnevalt olemas äriplaani, kus on kaetud kõik arenguhüppe taotlusvooru tingimustes mainitud äriplaani komponendid, võite ka seda kasutada. Olge äriplaani koostamisel konkreetne ja sisukas. Äriplaani peab hindajat veenma, et see on teostatav. Abimaterjali äriplaani koostamise teemal leiate kõige lõpust.

Juhiseid taotlusvormi täitmiseks

Miks on vormis erinevad värvid? Sest kollasel taustal küsime asju, mis puudutavad organisatsiooni olemust ja arenguvajadusi laiemalt ning sinisega väljad puudutavad konkreetset seda projekti. Kui aga taotlete tuge sihtrühma ühingute arendamiseks, siis arenguvajaduste osas tuleb, tõsi, kirjeldada just nende arenguvajadusi, mitte taotleja omi.

Projekti nimi – siit võiks välja tulla selle projekti põhifookus. Lihtsalt „arenguhüpe“ ei ava piisavalt sisu.

Ühingu tegutsemispiirkond – kui teie ühing tegutseb üleriigiliselt, rohkem kui kolmes maakonnas või lausa rahvusvaheliselt, tuleb teil X-ga märgistada ainult üks lahter (üleriigiline või rahvusvaheline). Kui teie ühing tegutseb maksimaalselt kolmes maakonnas, märkige X-ga ära kõik kuni kolm maakonda, kus tegutsete.

Ühingu eesmärgid – pange kirja põhilisemad ehk milleks te loodud olete. Tehke mõttetööd selles osas, mis seisus te olete nende eesmärkideni jõudmisel ning kuhu julgete endid prognoosida siis, kui projektiperiood läbi on. Suure tõenäosusega ei aita see KÜSKi projekt kõikide nende eesmärkideni jõudmisele kaasa, kuid võimaldab meie hindajatel näha teie organisatsioonist terviklikumat pilti, hinnata juba tehtu mõju ning potentsiaali edaspidiseks.

Indikaatorite osas – juhul, kui on plaanis ühingu põhitegevuse suunda muuta (st 2020 aasta kohta saate küll numbreid näidata, aga aastast 2022 lähevad need nulli, sest muudate tegevuse suunda), siis võite lisada 2020 aasta numbrid tõestusena senistest kogemustest/tulemustest ning taotlusvormis põhjendada, miks suunda muudetakse.

Teave ühingu kohta – see on üks olulisemaid taotluse lõike. Ei ole vajadust üles loetleda kõiki tegevusi ja projekte, mida seni teinud olete, vaid keskenduda sellele, mida saavutanud olete - kuidas te teate, et sellel on olnud piisavat mõju. Lugege läbi kõik toetavad küsimused ja vastake neile kõigile. Abimaterjali mõju hindamise teemal leiate kõige lõpust.

Arenguvajaduste analüüs – tuleb teha terviklik kogu organisatsiooni kohta. Isegi kui tundub, et teate täpselt, kust king pigistab, siis võite üllatuda. Seegi osa taotlusvormist puudutab ühingat tervikuna, mitte ainult konkreetset seda projekti. Kui taotlete toetust oma sihtrühma ühingute arendamiseks, tuleb siin kirjeldada nende ühingute arenguvajadusi.

Projekti kirjeldus – alles nüüd keskendute konkreetse(te)le arenguvajadus(t)ele, mille lahendamise tegelemata tahate hakata. Selles osas peate tooma selged seosed, millist organisatsiooni eesmärki/eesmärke aitab selle projektiga tehtav edaspidi paremini täita.

Ühingu võimekus – märkige X-ga ära, mis võimekuse/te loomisse projekt panustab. Valige maksimaalselt kolm võimekust, et projektil oleks selge fookus. Kui projekti käigus kasvab võimekus ka mõnes märgistamata valdkonnas, on see positiivne, kuid seda ei pea siin tabelis eraldi välja tooma. Konkreetne tähistus on oluline KÜSKi mõju mõõtmiseks.

Tegevuskava – jätkke endale piisavat ajavaru kõikideks tegevusteks. Arvestage riiklike piirangute, puhkuste, koolivaheaegade, aga ka teie piirkonnas või Eestis toimuvate suursündmustega, mille ajal on inimesi keerulisem kaasa mõtlema saada. Samuti mõelge läbi loogikad – milline tegevus tuleb millest ning jätkke piisavalt ajavaru vahepeal kokkuvõtete tegemiseks. Hindajad peaksid veenduma, et just need tegevused on need, mis teie konkreetset võimekust tõstavad, kuid ärge tabelit detailidega üle koormake (nt seminaride ettevalmistustegevusi ei ole vaja üksipulgi lahti kirjutada).

Elluviimise riskid – ärge seda osa alahinnake. Kui mõtlete läbi nii aja, inimeste kui muude ressurssidega seonduva, siis võib tekkida vajadus uuesti tegevuskava juurde tagasi minna. See aitab teil endal ootamatute üllatustega paremini toime tulla.

Ühiskonnaelu valdkonnad – märkige X-ga ära **üks peamine** ühiskonnaelu valdkond, mille arengusse projekt panustab. Teiepoolne konkreetne kaardistus aitab KÜSKil paremini oma mõju mõõta, hindamisel on kõik valdkonnad võrdsed.

Kodanikuühiskonnale oluline teema – sarnane soovitus, nagu ühiskonnaelu valdkondadegi puhul. Isegi, kui teile tundub, et mitu vastust sobivad, valige **üks peamine**.

Projekti juhtimine ja koostöö – kirjeldage projekti meeskonda, tooge välja iga liikme nimi ja roll projektis ning selgitage, millistel alustel otsustasite sellise meeskonna kokku panna. Projektijuht peab olema organisatsiooni liige. Tooge lühidalt välja, millised on tema teadmised ja kogemused, mis annavad teile kindluse valida teda projekti juhtima.

Arengueksperti roll – kasutage seda head võimalust saada oma arenguteele tagasisidet ning soovitusi ka muudatuste juhtimise kohapealt. Meie palve teile on eksperti valides veenduda, et tal on aega ja huvi teiega aegajalt kohtuda ja teiega arutleda, lisaks sellele, et ta mingis teie jaoks olulises valdkonnas ühel korral oma ekspertteadmist jagab. Väljastpoolt pilk annab teile endale ka kindlama tunde oma arenguteel. Tasu osas tuleb taotlejal ise eksperdigaga kokku leppida. Eksperti võite ise valida, mõned on meil ka välja pakkuda: www.kysk.ee/arenguekspertidid-nimekiri

Lisateave – üldiselt lähtuvad hindajad taotluses kirjapandust. Kui olete viidanud taotluses uuringutele või varasemalt tehtud töödele, mis tõendavad teie lahenduse efektiivsust, võite siia lisada viite kasutatud materjalidele. Hindajad saavad materjalidega soovi korral tutvuda, et end valdkonnaga paremini kurssi viia, kuid otsest kohustust neil lisamaterjalidega tutvumiseks ei ole.

Taotluse lõpuosas küsime teilt, kas olete sel teemal konsulteerinud ka maakondliku arenduskeskuse vabaühenduse konsultandiga. Meie soovitus on seda kindlasti teha, kuna neil on kogunud analüütiline meel ja pilk ning nad oskavad esitada teile küsimusi, mis võiksid huvitada meie hindajaidki. Pidage aga silmas, et see ei ole garantii rahastuse saamiseks, kuna tegemist on siiski konkursiga, kus võistlevad omavahel mõjusad ühingud ja väga selged arenguplaanid. Projekti plaanimise, kirjapanemise ja elluviimise eest vastutate siiski teie. Vabaühenduse konsultandi juures nõustamisel käimise palume aga ära märkida tõesti ainult juhul, kui te ka päriselt olete sellesama idee/projekti osas temaga suhelnud.

Eelarves kajastage kõik kulutused, mis on otseselt seotud projekti tegevustega. Oluline on see, et eelarve ja taotluses olev tegevuskava oleksid omavahel vastavuses. Jälgige, et vormi lõpus olev kontroll-loend ei annaks veateadet ning taotletav summa ei ületaks taotlusvooru piirmäära. Vähemalt 5% projekti kuludest peab moodustama rahaline omafinantseering. Ehitus- ja remonditööde, pölvvara ning üle 200 euro maksvate soetuste, mille kasutusaeg on üle ühe aasta, puhul jälgige, et need oleksid kirjas õiges kulugrupis - nende puhul peab omafinantseering olema vähemalt 30% iga kulu kohta.

Ka tuletame meelde, et **üldkulud** nagu kontori rent, sidekulud vms, mis ei ole otseselt projekti tegevustega seostatavad, tuleb katta üld- ja arenduskuludest, mida saate kasutada toetusest kuni 15% ulatuses ja kajastada eelarves üldsummana.

Tähelepanekuid ja soovitusi KÜSKi hindajatelt

Peale iga taotlusvooru hindamist saame me hindajatega kokku ja küsime neilt tähelepanekuid, soovitusi taotlejatele edaspidiseks. Lisaks eespool olevatele mõtetele on hindajad andnud järgmisi soovitusi:

- Pange oma mõtted kirja pigem lühidalt ja konkreetset. Vältige enda kordamist. Laske taotlus enne esitamist kellelgi teisel läbi lugeda – nii seoste loogilisuse kui eesti keele korrektsuse huvides.
- Vajadusel liigendage teksti, kuid ärge kasutage erinevaid värve, kirjastiile ja suurusi – need pigem hägustavad mõtet.
- Sõnastage projekti enda eesmärk tulevikuseisundi, mitte tegevusena.
- Mõelge hoolega läbi, kas suudate kõik plaanitu abikõlblikkuse perioodil ära teha. Plaanige ajavaru.
- Iga kulu kohta, mis eelarves kirjas, peab tegevuskavas kajastuma tegevus. Ehk siis eelarve ja tegevuskava peavad olema vastavuses.
- Eelarves kirjutage kuludele juurde selgitusi, mis aitaksid paremini mõista, millele tuginedes olete just sellised summad arvestanud.
- Lugege taotlusvormis läbi ka kõik abistavad/alaküsimused ning vastake neile.

Abimaterjalid

Oleme KÜSKis võtnud selge sihi tugevdada neid organisatsioone, kel on oma valdkonnas, kogukonnas tõendatud või potentsiaalne ühiskondlik mõju ning kes oskavad seda ka selgelt välja tuua. Taotlusvormis pöörame sellele tähelepanu nii taotleja eesmärkide kui kirjelduse osas.

Mõju eesmärkide seadmisel ja tulemuste hindamisel aitavad hästi sisse elada kaks käsiraamatut. "[Kodanikuühenduste ühiskondliku mõju hindamine](#)" (Heateo SA) annab tervikpildi koos hulga näidetega. "[Kuidas saavutada maksimaalset mõju](#)" (SEV jt) aitab läbi mõelda kasusaajate kaasamise tegutsemise igas etapis. Lisaks saab oma organisatsiooni mõju koos tiimiga praktiliselt kaardistada veebilehel [Maailmamuutjad.ee oma mõju profiili loomise abil](#).

Arenguvajaduste analüüsi tegemisel soovime abimaterjaliks „Organisatsiooni arendamise käsiraamatut“, mille veebiversiooni leiame [eesti keeles](#) ja [vene keeles](#).

Oma organisatsiooni seisu ja arenguvajaduste väljaselgitamisel võib abiks olla **Mckinsey võimekuse hindamise tööriist**, mille leiate [siit](#). Pelgalt ühekordse läbitöötamise asemel on soovituslik kasutada seda süstemaatiliselt ka edaspidi. Tööriista on eesti keelde tõlkinud ja teistele kasutusse andnud Heateo SA.

Äriplaani läbimõtlemiseks võite kasutada erinevaid mudeleid, sõltuvalt nii teie teenuse/toote iseloomust kui teie jaoks kõige paremini töötavatest loogikatest. Võite selles osas konsulteerida kindlasti maakondliku arenduskeskuse vabaühenduste konsultandiga. KÜSK koostöös Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskusega on välja töötanud äriplaani koostamise juhendi, mille leiate [siit](#).

Sotsiaalsete Ettevõtete Võrgustik soovitab ärimudeli läbimõtlemiseks lõuendit, mille leiate [siit](#).

Veel soovitame tutvuda Loov Eesti äriplaani struktuuriga - lühidalt ja koos toetavate videotega ekspertidelt. Link [siit](#).

Kui mõtlete, kuidas ja keda projekti kaasata, soovitame tutvuda Kai Klandorfi poolt KÜSKi infopäeval läbi viidud [Kaasamise ABC töötoa materjalidega](#).

Sageli tekitab projekti elluviimisel ning planeerimisel küsimusi **huvide konflikt ning selle vältimine**. Abistavat informatsiooni selles osas võib leida Korruptsioonivaba Eesti huvide konflikti vältimise käsiraamatust vabaühendustele, mille leiate [siit](#).